

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาว ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของ ครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน และผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2564 และได้เข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม จำนวน 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986 แบบสอบถามด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามความเห็นของครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .984 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .957 และแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตนเองของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาว ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .977 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดด้วยการใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ในภาพรวม มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายด้าน มีระดับผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = 0.45) ด้านการเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.48) ด้านการค้นหา ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.48) ด้านรักษา ($\bar{X} = 4.57$ S.D. = 0.49) และด้านการป้องกัน ($\bar{X} = 4.51$ S.D. = 0.42)

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาว ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.39) และจากการประเมินตนเองของผู้เรียนในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.58)

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน มีระดับผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตาม ประเมินผล (Check) ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = 0.45) ด้านการวางแผน (Plan) ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.44) ด้านการดำเนินงาน (Do) ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = 0.47) และด้านการแก้ไข ปรับปรุง (Act) ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.45)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ครั้งนี้ มีผลการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน มีระดับผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ทั้งนี้สืบเนื่องจาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย มีความมุ่งมั่นและใส่ใจต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 4 – 5) ได้กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้เด็กได้เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติด และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จึงสอดคล้องกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ซึ่งมีสาระสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงาน และสถานศึกษา ดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 5) 1) ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ไปสู่การปฏิบัติให้มีแผนปฏิบัติการ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์และกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา 2) ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการดำเนินงานที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน 3) ผู้บริหารหน่วยงาน และผู้บริหารสถานศึกษา อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข และจัดทำมาตรการเสริมแรงให้แก่ผู้รับผิดชอบด้วยการยกย่อง ชมเชย มอบโล่เกียรติยศ เกียรติบัตรและการเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ 4) ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข และใช้มาตรการลงโทษบุคลากรที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ออกจากราชการและเพิกถอน ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 5) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ตรวจติดตามผลการดำเนินงาน และผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา จัดตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงาน ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข และ 6) ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา สรุปรายงานต้นสังกัดเพื่อสรุปผลรายงาน ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังกล่าวข้างต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ได้นำเข้าสู่ การปฏิบัติตั้งแต่การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน ข้อมูลสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การจัดทำระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้ทราบ ถึงสถานการณ์ ปัญหาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายดำเนินงานได้ชัดเจน นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการ ระบบการให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ได้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัวหรือการเรียน นอกจากนั้นศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ยังได้สร้างระบบเฝ้าระวังยาเสพติดและอบายมุขใน สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถแจ้งเตือนในเรื่องยาเสพติดและอบายมุขให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้ทันที สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบ มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จึงมีผลการปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมากดังกล่าว และเมื่อพิจารณารายด้าน มีระดับผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย **ด้านการป้องกัน** ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติด รองลงไปได้แก่ การดำเนินงานห้องเรียนสีขาว/แผนกสีขาว สมุดบันทึกการปฏิบัติงานประจำเดือน ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 และผลการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาปลอดบุหรี่ ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฐมวาทิ ศรีชนะ (2559) ที่ทำการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียน ประสานมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า สภาพการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนประสานมิตรวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน และเมื่อ พิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกัน มีลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย **ด้านการค้นหา**

ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงสุดคือ การจัดทำข้อมูลนักเรียน/นักศึกษารายบุคคล รองลงไปได้แก่ การรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติด และผลการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียน/นักศึกษากลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด การดำเนินงานด้านการค้นหาของการวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ (2558, น. 37 – 40) ที่ระบุให้สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด มีการคัดกรองจำแนกนักเรียน นักศึกษา จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปลอดภัย กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้า และรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคเรียน ผลการวิจัยที่ได้จึงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ได้จะพบว่ายังมีคะแนนไม่สูงมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฐมวดี ศรีชนะ (2559) ที่ทำการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนประสานมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ด้านผลผลิต ในภาพรวมโรงเรียนประสานมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 มีการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุขที่ดีและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า สถานศึกษา มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ กลุ่มเสพ/ กลุ่มติด และการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ชุมชนและโรงเรียนเพื่อสอดส่องดูแล และแก้ไขปัญหาสารเสพติดน้อยที่สุด

1.3 สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย **ด้านรักษา** ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงสุดคือ นโยบายในการบำบัดรักษาและส่งต่อหน่วยงาน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือ หน่วยงานอื่น รองลงไปได้แก่ การดำเนินงาน “คลินิกเสมารักษ์” จัดตั้งชมบำบัดในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วมด้านรักษา นับว่าเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากในการป้องกันบางครั้งก็อาจไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทุกคน จึงอาจพบนักเรียน นักศึกษาบางคนหลงผิดเข้าไปพัวพัน และจำเป็นต้องได้รับการรักษาที่ถูกวิธี จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาสีขาวที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552, น. 12) ที่กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไข ยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา ต้องดำเนินมาตรการ 3 ขั้นตอนไปพร้อมกัน คือ 1) การป้องกันขั้นต้นหรือการป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary Prevention) เป็นมาตรการป้องกันยาเสพติด เพื่อป้องกันบุคคลให้หลีกเลี่ยงจากสภาพปัญหาที่นำไปสู่การเริ่มทดลองใช้ยาเสพติด ด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข และผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรม 2) การป้องกันระดับที่ 2 หรือการป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary Prevention) หมายถึง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่คนได้ทดลองใช้ยาแล้ว และกำลังจะติดยาแต่ยังไม่ติด การจัดกิจกรรมในระดับนี้ เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องการให้คำปรึกษาตลอดจนการเฝ้าระวังรักษาอาการป่วยไข้ที่เป็นผลจากการใช้ยาเสพติด และ

3) การป้องกันระดับที่ 3 หรือการป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary Prevention) หมายถึง การดำเนินการหยุดพฤติกรรมและผลร้ายจากการติดยาเสพติด โดยกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด

1.4 สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย **ด้านการเฝ้าระวัง** ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงสุดคือ เครือข่ายด้านการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดและอบายมุข รองลงไปได้แก่ การดำเนินงาน “ตู้แดงเสมารักษ์” รับเรื่องปัญหาเสพติดและอบายมุข ผลการวิจัยที่พบแสดงว่า การปฏิบัติงานด้านเครือข่ายด้านการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดและอบายมุข มีสัมฤทธิ์ผลที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ให้ความสำคัญต่อภาคีเครือข่าย และได้รับความร่วมมือในนโยบายการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดและอบายมุขทั้งในและนอกสถานศึกษาจากภาคีเครือข่ายทั้งหลายเป็นอย่างดี เป็นผลจากการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2548, น. 6) ที่กล่าวถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ การจัดการโครงการ การรณรงค์ การบริหารหรือจัดหางบประมาณ ความร่วมมือ การบำเพ็ญประโยชน์ การเข้าร่วมดำเนินงานวาระพิเศษต่าง ๆ เช่น แผนงานรณรงค์ยาเสพติด โครงการอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น นอกจากนี้ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการบริการสถานศึกษาสีขาวของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, น. 9) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ข้อหนึ่งว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดเพียงคนเดียว

1.5 สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย **ด้านการบริหารจัดการ** ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงสุดคือ นโยบายและยุทธศาสตร์ของโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุข รองลงไปได้แก่ แผนงานและโครงการ/กิจกรรม โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุข และผลการปฏิบัติที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานและมีห้องปฏิบัติกิจกรรม และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ด้านการบริหารจัดการ มีผลการปฏิบัติในระดับที่สูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพโดยวงจรเดมมิง (Deming: P-D-C-A) เข้ามาใช้กับการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย เพราะวงจรคุณภาพ PDCA เป็นการจัดการอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น P-D-C-A ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) และเมื่อตรวจสอบผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อ

วงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ผลการวิจัยจึงพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติสูงกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แม้การบริหารจัดการจะดำเนินตามกรอบนโยบายขององค์กร แต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการใช้รูปแบบ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสีขาวฯ ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของการบริหาร เนื่องจาก

1) นวัตกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเชิงระบบ ใช้วงจร PDCA เชื่อมโยงการบริหารงานทุกมิติอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้าง “ระบบเผื่อระวังแบบมีชีวิต” ที่ชุมชนและสถานศึกษาเป็นเจ้าของร่วมกัน

2) เป็นการบูรณาการกับชุมชนอย่างแท้จริง เพราะในการบริหารไม่ใช่เพียงการเชิญชุมชนเข้าร่วม แต่เป็นการ “ทำร่วมกัน” ทุกขั้นตอน โดยส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชน อสม. และตำรวจท้องที่ให้เป็นแนวร่วมด้านความปลอดภัย

3) เป็นการบริหารที่เน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงคุณธรรม ซึ่งไม่เพียงเป็นการป้องกัน แต่เป็นการ “ปลูกฝัง” ให้เกิดความยั่งยืนผ่านกระบวนการเรียนรู้

4) มีระบบประเมินและปรับปรุงที่ต่อเนื่อง โดยดำเนินการประเมินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตลอดเวลา

5) สามารถใช้เป็นแนวทางขยายผล (Scalability) โดยสามารถนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาในระบบ เช่น โรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนมัธยมในชุมชน และใช้เป็นต้นแบบในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครู กศน. ทัวจังหวัดกาญจนบุรี

ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุพิน บัวคอม, พิมพา หาญวัฒนะชัย และสุบิน ไชยยะ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดลำพูน พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุข ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

2. จากผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาว ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดี และจากการประเมินตนเองของผู้เรียน ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นผลที่เกิดจากประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ที่เน้นกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA และการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจึงได้รับผลที่ดี ตรงตามเป้าหมายที่สถานศึกษาและสังคมโดยรวมต้องการ เพราะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้ง

ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2548, น. 2) และการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะส่งผลกระทบต่อบุคคล คือ สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ก่อปัญหาด้านอาชญากรรม การทะเลาะวิวาท การขโมย สิ่งเสพติด การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ชุมชนอ่อนแอ ซึ่ง จำเนียร แสงเสนา และวิทยา จันทรศิลา (2561, น. 26) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่ต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักแบ่งปัน มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีจิตสาธารณะ มีความรักชาติ ดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควรเริ่มจากเด็กในวัยเรียนเพราะเป็นวัยที่จะเรียนรู้และจดจำได้ง่าย ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธรินทร์รัชฎ์ ทองสุข และภัทรพร ผลธรรมปาลิต (2561) ที่ได้ศึกษาโครงการการส่งเสริมให้นักเรียนปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โดยใช้กลยุทธ์ BANHUAIRET Model พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยเร้ง ทุกคนปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ในการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้นักเรียนปลอดภัยเสพติดและอบายมุข อยู่ระดับมาก

3. จากผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน มีระดับผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตาม ประเมินผล (Check) ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินงาน (Do) และด้านการแก้ไข ปรับปรุง ผลที่ได้จากการศึกษาเป็นการยืนยันสัมฤทธิ์ผลที่ดีที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการในการบริหารจัดการ เป็นการบริหารจัดการที่ถูกต้อง เหมาะสม จึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุกคนเกิดความพึงพอใจดังกล่าว เนื่องจากการบริหารมีความสำคัญ ดังที่ สัมมา ธนินัย (2556, น. 37 – 38) ได้กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะยึดถือร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อนำองค์กรหรือสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน นอกจากนั้น สมพงษ์ เกษมสิน (2550, น. 11–15) ยังกล่าวไว้ว่า การบริหารที่ดีจะก่อให้เกิดคุณค่าในด้านประสิทธิภาพ เพราะการบริหารจะช่วยทำให้การทำงานเกิดผลงานที่คุ้มค่ากับการลงทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ไป ก่อให้เกิดความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับตามความปรารถนาในงานนั้นด้วย และการบริหารที่ดียังก่อให้เกิดคุณค่าในด้านประสิทธิผล เพราะการบริหารงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลของงานมุ่งหมายถึง การทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์หรือคาดหวังไว้เป็นหลัก ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รอง ปัญสังกา และคณะ (2561) ที่ได้ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อำนาจการใช้อำนาจพบว่ามีภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ด้านการป้องกัน มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ดังนั้นมาตรการด้านการป้องกันจึงควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงให้พัฒนาขึ้นกว่าเดิม

2. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย ในแต่ละด้าน จะพบว่า มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติน้อยที่สุดของด้านนั้น ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการป้องกัน ได้แก่ การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาปลอดบุหรี่

2.2 ด้านการค้นหา ได้แก่ การสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด

2.3 ด้านรักษา ได้แก่ การดำเนินงาน “คลินิกเสมารักษ์” จัดส่งคนบำบัดในสถานศึกษา

2.4 ด้านการเฝ้าระวัง ได้แก่ การดำเนินงาน “ตู้แดงเสมารักษ์” รับเรื่องปัญหายาเสพติดและอบายมุข

2.5 ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานและมีห้องปฏิบัติกิจกรรม และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย และผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วมทุกท่าน ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ผลการพัฒนาของแต่ละรายการดังกล่าวนี้ดีขึ้นกว่าเดิม

3. จากผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษาสีขาว ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งความคิดเห็นของครู บุคลากร ภาควิชาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการประเมินตนเองของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีจิตอาสาในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการหลีกเลี่ยงจากพิษภัยของสารเสพติดทั้งด้านสุขภาพ กฎหมาย และการป้องกันตนเองจากการหลงผิด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญและเน้นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อนี้ให้มีผลการพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของครู/บุคลากร และภาคีเครือข่ายเป็นกรณีศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการบริหารรูปแบบอื่น ๆ กรณีใช้จุดเน้น เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ

3. ควรทำการวิจัยเพื่อประเมินโครงการต่าง ๆ ของการบริหารสถานศึกษาสีขาวแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอด่านมะขามเตี้ย เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป